

ДО ПРОБЛЕМИ АКРЕДИТАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Владислав Олегович НЕВЯДОВСЬКИЙ,

*кандидат юридичних наук, доцент, заступник
декана з навчально-методичної роботи
факультету № 1 Харківського національного
університету внутрішніх справ
<http://orcid.org/0000-0002-3107-1464>*

Чинне українське законодавство передбачає два види акредитації: акредитацію освітніх програм та інституційну акредитацію. Так само як і у випадку із ліцензуванням, правове регулювання процедури акредитації хоча й суттєво покращилося, втім не позбавлене певних недоліків. І в першу чергу слід звернути увагу на те, що існуючий на сьогодні в Україні підхід до акредитації передбачає перевірку документальної інформації, наданої закладом вищої освіти. І в цілому це відповідає провідним зарубіжним зразкам. Разом із тим не можна не відзначити, що на сьогодні в Україні, на жаль, досить низька культура якості освіти та досить високий рівень корупції і недобросовісності. За таких умов немає належної впевненості у тому, що відомості, які подаються закладами вищої освіти для акредитації є достовірними. В якості прикладу слід відзначити відомості про самооцінювання ЗВО за 2020, оприлюднені Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти є тому яскравим свідченням. Зокрема, згідно даного звіту 95% закладів вищої освіти у відомостях про самооцінювання вказали про відсутність випадків порушення академічної доброчесності [1], що аж занадто високий показник навіть для держав із виокремленим рівнем культури якості освіти. З огляду на те, що експерти досить часто зверхньо ставляться до процедури перевірки відомостей, що надані закладом вищої освіти, тобто не вдаються до співставлення таких даних, визначення їх кореляції, а обмежуються лише з'ясування чіткості формулювань відповідних положень. Як наслідок завищені рівні відповідності.

Для вирішення даної проблеми, необхідно забезпечити більш якісну роботу експертів, зобов'язавши їх під час виконання своїх функцій перевіряти не лише відповідність та чіткість формулювань, але й в цілому взаємозв'язок і узгодженість усіх компонентів освітньої програми. Крім того, слушною видається думка про те, що експерти повинні враховувати специфіку профілю навчального закладу і відповідної програми, а, отже, використовувати диференційований підхід до оцінки показників якості. При акредитації дослідницьких програм ВНЗ, перед яким стоїть завдання прориву у певних наукових ділянках, треба брати до уваги одні критерії, напр. кількість і рівень наукових публікацій у наукових часописах, що практикують незалежне експертне оцінювання матеріалів. При акредитації професійних програм, стверджують Т. Добко, І. Золотарьова, С. Калашнікова треба брати до уваги інші критерії, скажімо, портфолію публікацій студентів програм з журналістики. При акредитації ВНЗ, який, в силу своєї спе-

цифіки, приділяє особливу увагу громадянській освіті і вихованню, треба підбирати свій особливий набір критеріїв [2, с.44-45].

Також, вважаємо, що наявна процедура акредитації не забезпечує належне виявлення реальної дієвості та практичної цінності освітньої програми. Адже вона (дана процедура) не передбачає визначення навчальних та наукових досягнень студентів. Саме лише опитування здобувачів вищої освіти, передбачене законодавством, навряд чи можна вважати надійним джерелом про якість та ефективність освітньої програми. Натомість важливим показником її оцінювання за цими критеріями є врахування результатів оцінювання успіхів студентів у навчанні.

Далі, слід погодитися із думкою про те, що в операційних положеннях та інструкціях про акредитацію слід відобразити динамічне, а не статичне розуміння якості. Йдеться про те, що при акредитації слід вимірювати «додану вартість», підвищення якості, «дельту» в розвитку, а не поточний стан наявних показників. Зовнішня оцінка якості повинна враховувати ефективність діяльності ВНЗ залежно від доступних ресурсів. У різних ВНЗ різні стартові можливості і доступні ресурси також різні, а тому при акредитації слід перевіряти, чи досягли програми того відносного рівня якості і результативності, на який могли розраховувати при наявності таких ресурсів [2, с.44]. У цьому контексті слід скористатися зарубіжним досвідом, зокрема Німеччини, в якій в якості одного з етапів передбачено впровадження результатів акредитації у практичну діяльність закладу вищої освіти. Тобто за результатами перевірки експерти відзначають не лише недоліки, але й досягнення закладу вищої освіти у порівнянні із результатами попередньої експертизи. Що ж стосується недоліків, то суб'єкт експертизи не просто їх фіксує у висновку, а надає керівництву закладу вищої освіти, його структурного підрозділу певну підтримку, допомогу в усуненні цих недоліків та подальшому розвитку освітньої діяльності за відповідним напрямком.

Список використаних джерел:

1. Відомості про самооцінювання ЗВО: проблеми співвіднесення оцінок експертної групи та галузевої експертної ради, 2020 / Національна агенство із забезпечення якості вищої освіти // URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/%d0%92%d1%96%d0%b4%d0%be%d0%bc%d0%be%d1%81%d1%82%d1%96-%d1%81%d0%b0%d0%bc%d0%be%d0%be%d1%86%d1%96%d0%bd%d1%8e%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f.pdf>

2. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / Укладачі: Добко Т., Золотарьова І., Калашнікова С., Ковтунець В., Курбатов С., Линьова І., Луговий В., Прохор І., Рашкевич Ю., Сікорська І., Таланова Ж., Фініков Т., Шаров С.; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. 84 с.